

DOI szám: <https://doi.org/10.21862/2025.SPRT.05>

Hivatkozás: Kézsmárki, É. M., & Herczeg, G. (2025). A Safeguarding megjelenése Magyarországon a mindennapi és a sportéletben. In Magyar, M., Patakiné Bősze, J. & Gösi, Zs. (Szerk.), *Aktív életmódtól az igazságos versenysportig* (pp. 46–51). ELTE PPK Sport- és rekreációmenedzsment kutatócsoport. <https://doi.org/10.21862/2025.SPRT.05>

A Safeguarding megjelenése Magyarországon a mindennapi és a sportéletben (Diverse aspects of nature-based recreation in the service of an active lifestyle)

Kézsmárki Éva Mónika¹, Herczeg Gergő²

¹ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem Egészségfejlesztési és Sporttudományi Intézet

²ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem Sportszervező BSc-szakos hallgató

ABSZTRAKT

A tanulmány bemutatja a safeguarding jelentését és alkalmazását általánosan, a mindennapi életben és a megjelenését egy speciális területen, a sportéletben. Olyan fogalmak bemutatására fókuszál, mint az elhanyagoltság, hátrányos helyzet, sebezhetőség és abúzus, megelőzés, Fair play valamint etikus viselkedés. A nemzetközi szervezetek, elsősorban a Nemzetközi Olimpia Bizottság egyre jobban figyelnek a sport társadalmi, etikai kérdéseire is így ezek az elvárások kerülnek a középpontba.

KULCSSZAVAK: *safeguarding, hátrányos helyzet, fair play, etikus viselkedés*

ABSTRACT

The paper presents the meaning and application of safeguarding in general, in everyday life, and its emergence in a specific field, sport. It focuses on concepts such as neglect disadvantage, vulnerability and abuse, prevention, fair play and ethical behaviour. International organisations, in particular the International Olympic Committee, are paying increasing attention to social and ethical issues in sport. This study will focus on the standards of the International Olympic Committee.

KEYWORDS: *safeguarding, disadvantage, fair play, ethical behaviour*

1. Bevezetés

A sport számos társadalmi terület számára fontos és pozitív hatású. Társadalmi jelentőségét növeli, hogy olyan alrendszerekben, mint az egészségügy, az oktatás, vagy politikai életben is releváns szerepet tölt be (Laczkó, 2015). A sport az esélyegyenlőség kialakításának egyik színtere is lehet. Magyarországon jelenleg is kiemelt értéként kezelik sportot, figyelve arra az elvárásra, hogy mindenkinek joga van a testi és lelki egészségre (Bodnár, 2015). Az emberi értékek, az esélyegyenlőség és diszkrimináció is fontos szerepet kap ezen a területen (Kapos és Resperger, 2023). A sport számtalan olyan értéket képvisel, amelyek a társadalom számára jelentősek. Ide sorolhatjuk a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentését. Szintén megjelenik a tisztességes verseny elvárása, azaz a fair play. Ezek mellett a társadalmi felelősségvállalás is egyre határozottabban tűnik fel a sportszektorban akár az egyének, akár a vállalatok részéről vizsgáljuk (Vermes, 2017; Kassay, 2017; Gösi és Magyar, 2019; Zsembery és Gösi, 2024).

2. Anyag és módszer

A tanulmány leíró, dokumentum elemzésen alapuló bemutatás. A célja, hogy megismertesse a nemzetközi szakirodalmat, és a nemzetközi szervezetek segítségével a safeguarding jelentőségét. Rávilágítson arra, hogy az Nemzetközi Olimpiai Bizottság mekkora figyelmet fordít a sporton kívül a társadalmi problémákra is.

3. Eredmények

3.1. A safeguardinghoz köthető fogalmak

A Safeguarding kifejezést érdek- vagy jogvédelemre lehetne lefordítani. Azonban ennél sokkal tágabb és így ezzel együtt teljesebb fogalom is, amit még ritkán használunk főleg a sport területén. A tanulmány célja, hogy a fogalmak tisztázása segítségével bemutassa ezt az új jelenséget a sport területén. Az Egyesült Királyságban több városban is működik mind a gyermek, mind felnőtt védelemmel foglalkozó szervezetek. Ebben a részben az általuk használt fogalmak kerülnek összegzésre, kiegészítve néhány tanulmánnyal (Firmin, 2017, Kézsmárki és Herczeg, 2024, LSBU, én. Rhind és mtsai, 2014).

A Safeguarding a sebezhető felnőttek és/vagy gyermekek védelmét jelenti az abúzus vagy elhanyagolás esetén a mindennapi életben, sportéletben. Biztosítja, hogy az emberek megkapják azt a támogatást, amire szükségük van az életük kiteljesedéséhez és ahhoz, hogy egyenlő jogokhoz jutva egyenlőként kezeljék őket. Érintett felnőtt lehet az a személy, akinek támogatásra lehet szüksége: mentális egészsége miatt, egyéb fogyatékoságok, kor, betegség miatt.

Ki sebezhető, azaz érintett? Olyan személy, aki nem képes magáról gondoskodni, vagy nem tudja megvédeni magát súlyos károktól vagy kihasználástól. Sokan mások is veszélyben lehetnek. Sok tanulási nehézséggel élő ember, akik esetleg önállóan vagy szolgáltatások nélkül élnek, veszélyeztetettek lehetnek a zaklatás és a bántalmazás szempontjából is. Ennek a veszélynek sajnos mindenki ki van téve, aki a sporton belül tevékenykedik legyen az gyermek vagy felnőtt. Még ha nem is mutatja ki az ember, de mindenki sebezhető és ez nagyban befolyásolja a sportteljesítményt, illetve a lehetséges potenciál elérését. Ugyan ez vonatkozik a kívüllágra, a mindennapi életre.

Mi az abúzus? Abúzus akkor történik, amikor valaki zaklatja a másik személyt és olyasmit mond vagy tesz veled, amivel fájdalmat okoz, megbánt vagy megfélemlít. Legyen ez esélyegyenlőtlenség vagy diszkrimináció. Általában az erősebbek bántják a gyengébbeket, vagy többen összeállnak és a bántalmazás úgy valósul meg. Lehet, hogy fél beszélni vagy jelezni akit ez a cselekmény valamilyen formában érint. Az a személy, aki zaklat másik személyt, meg akadályozhatja, hogy ezt te tudassa a környezetével. Ha bántalmazás ér valakit, fontos, hogy szóljon és mondja el valakinek, akiben megbízik. Ezt a körülmények függvényében a lehető leghamarabb meg kell tenni a probléma mihamarabbi abszolválásának érdekében. Számos olyan példát lehetne mondani, amikor a sportban résztvevő személy nem jelzi, ha őt abúzzálják és emiatt nagyban romlik a teljesítménye, akár egy karrier végét is jelentheti, ha lelkiileg vagy testileg valakit rendszeresen bántalmaznak. Az abúzus bárhol, bármikor előfordulhat. Lehet: az érintett saját otthonában vagy valaki más otthonában, a munkahelyen, egyetemen, kórházban, sport klubban és egyéb közösségi közegben.

Abúzus formái:

- *Fizikai abúzus*: amikor valaki megveri, megüti vagy megsérti/sebesíti a másik embert. Lehet, hogy valaki segít az elkövetőnek, hogy az érintett személy ne tudjon fizikailag védekezni.
- *Szexuális abúzus*: amikor valaki megérinti a másik testét bárhol, és olyan dolgokat tesz vele, amiket nem szeret vagy nem akar, hogy megtegyen vele. Szexuális abúzus akkor van, amikor valaki olyasmit csináltat a másik személlyel, amit nem akar.
- *Érzelmi abúzus*: amikor mások rossz, az érintett számára kellemetlen dolgokat mondanak, mint például zaklatás vagy fenyegetés vagy bántalmazás esete, hogy idegesítsék, zavarba hozzák. Ez megtörténhet úgy is, amikor az emberek nem hallgatnak rá, vagy nem hisznek neki.
- *Pénzügyi abúzus*: amikor valaki jogtalanul elveszi a másik pénzét. Ekkor nincs beleszólása abba, hogy valaki hogyan költi a pénzét. A pénzügyi zsarolás is ide sorolandó, amikor valakit kényszerítenek, hogy küldjön vagy adjon pénzt mert különben bántalmazzák őt vagy egy hozzátartozóját.

Elhanyagoltság esete akkor merül fel, ha az átlagtól való eltérés esetén nem ugyanolyan elbánásban részesül valaki a többiekhez képest pedig az lenne a normális, hiszen mindenkinek joga van az egyenlő esélyekhez. Ez megvalósulhat bórszín, vallás vagy anyanyelv, nyelvhasználat miatt. De lehetséges akkor is, ha valamilyen fogyatékoság miatt kezelnek valakit. De lehet a szexualitás miatt is, ha nem azonos a közösség tagjainak a beállítottságával.

Ki lehet bántalmazó? A legtöbb ember nem bántalmaz, de bárki megteheti. Lehet, olyan, akit ismerünk, de lehet egy idegen. Lehet családtag vagy barát. Lehet, hogy valaki, aki velünk dolgozik, vagy számunkra segítséget nyújt valamilyen formában, de támogató munkatárs is. Mindenki lehet bántalmazó, függetlenül bármilyen körülménytől.

Mit kell tenni, ha felmerül a lehetősége, hogy bántalmazznak? Azok az emberek, akiket bántalmazznak, gyakran félnek szólni. Jó, ha az érintett elmondja valakinek, akiben megbízik, és segítséget kér, mindennek a megszüntetéséhez.

3.2. Safeguarding a sport területén

Az International Olympic Committee (IOC) alapokmányában, az Olimpiai Chartában a 2. 18 pontban határozza meg a biztonságos sport közeg fogalmát: “to promote safe sport and the protection of Athletes from all forms of harassment and abuse”, azaz a biztonságos sport népszerűsítése és a sportolók védelme mindenféle zaklatástól és bántalmazástól mentesen kell, hogy történjen (IOC, 2024a).

Az IOC 2024-től alkalmazandó Etikai Szabályzata szerint a Safeguardinggal kapcsolatban a következő iránymutatások jelennek meg (IOC,2024b):

- Az összes sport szervezetben minden szinten *zéró tolerancia megközelítést* kell alkalmazni a meghatározott védelmi elvek megsértése esetén. Egy biztonságos sportstratégiát kell kidolgozni és közzétenni annak érdekében, hogy az egyéneket mindenféle zaklatástól, kihasználástól és bántalmazástól megvédjék: intézkedéseket kell hozni annak érdekében, hogy hatékony és megfelelő válasz adódjon minden védelmi aggályra vagy felmerülő helyzetre. Egy képzett, felkészült személyt kell kijelölni minden szervezetben kapcsolattartóként minden olyan ügyben, vagy helyzetre, amely a védelemmel kapcsolatos.

- *A jó kormányzás* (good governance) egyik alapelve az integritás biztosítása a résztvevők mindegyike számára. Ezt a sport területén különösen fontos biztosítani, hiszen alapvetően nehéz egyenlő feltételeket biztosítani a résztvevőknek már a felkészülés során is. Ezért a sportban működő NGO-k integritás egységeket, bizottságokat hoznak létre, ahol ezt a lehető legmesszemenőbb mértékig próbálják biztosítani a tagjaik számára.
- A *"sportban való védelem"* vagy *"sportban történő biztonságvédelem, érdekvédelem"* kifejezés azt jelenti, hogy intézkedéseket hoznak annak érdekében, hogy megvédjék az egyének jólétét és biztonságát, különös tekintettel az esetlegesen sebezhető csoportokra, és megelőzzék a sérüléseket vagy a bántalmazást. Ezt általában az ifjú vagy sérülékeny résztvevők biztonságának és jólétének biztosítására alkalmazzák a sportokban. A safeguarding, vagyis a védelem és biztonság biztosítása a sportban, kiterjed a sportolók, edzők, tisztségviselők és nézők fizikai és érzelmi biztonságára, a tisztességtelen gyakorlatok megelőzésére, valamint a sportolók jogainak és méltóságának védelmére. Amennyiben az említett résztvevők között bántalmazás történik azt jelezni kell, és a safeguarding szabályzat alapján eljárni, akár súlyosan büntetni is. Az International Olympic Committee (IOC) elvárja, hogy a nemzetközi sportközösség tartsa tiszteletben a safeguarding elveit és alkalmazza azokat, hangsúlyozva a fair play, az etika és az integritás fontosságát. Az IOC célja az lenne, hogy minél több nemzetközi és hazai sportági szakszövetségnek legyen saját safeguarding szabályzata, aminek az alapja az IOC szabályzata.

A sportolóknak joguk van egy biztonságos és tisztességes környezethez. A safeguarding védelmet biztosít a fizikai és érzelmi visszaélések, zaklatások és egyéb veszélyek ellen. Érdekvédelmi intézkedéseket szükséges tenni amennyiben a safeguarding bármilyen előírását valamelyik sportban résztvevő ember megszeg, a jó teljesítmény és respect megőrzése érdekében. A safeguarding a sport integritásának megőrzését célozza meg. A tisztességtelen gyakorlatok, például a doppinghasználat elleni küzdelemben és az etikai normák megerősítésében játszik kulcsfontosságú szerepet. Az országoknak és sportszervezeteknek van felelősségük a társadalom előtt a védelem kialakításában. A safeguarding politikája ezt a felelősséget kifejezi, és hozzájárul a sport pozitív társadalmi és gazdasági hatásaihoz.

Az IOC olyan normák és irányelvek kidolgozásában vesz részt, amelyek segítik a sportágakat a safeguarding célkitűzéseik elérésében.

Az IOC hangsúlyozza a fair play, az etika és az integritás fontosságát, és arra ösztönzi a nemzetközi szövetségeket, hogy dolgozzanak ki és alkalmazzanak saját safeguarding szabályzataikat.

Az IOC elvárásai a safeguarding terén kulcsfontosságúak a nemzetközi sportközösség számára. Az IOC az olimpiai mozgalmat és a globális sportrendszert irányítja, így iránymutatásaival jelentős hatással van a sport világra.

Az IOC safeguarding terén vállalt elkötelezettsége és elvárásai a következő területeket ölelik fel (IOC,2024b):

1. *Irányelvek és Normák:*

Az IOC részletes irányelveket és normákat dolgozott ki a safeguarding terén, amelyek célja a sportágak és szervezetek számára egyértelmű és hatékony safeguarding politika kialakítása. Ezek az irányelvek tartalmazzák a visszaélések megelőzésére, felismerésére és kezelésére vonatkozó elveket, valamint a sportolók jogainak és méltóságának védelmét.

2. *Képzés és Felkészítés:*

Az IOC hangsúlyt helyez a képzésre és felkészítésre a safeguarding terén. Az irányelvek részletezik az oktatási programokat és tréningeket, amelyek célja a sportolók, edzők, tisztségviselők és más résztvevők számára a visszaélések felismerése, megelőzése és a megfelelő cselekvési módok elsajátítása.

3. *Szoros Együttműködés a Nemzetközi Szövetségekkel:*

Az IOC aktívan együttműködik a különböző nemzetközi sportági szövetségekkel, és arra ösztönzi azokat, hogy hozzanak létre és alkalmazzanak saját safeguarding szabályzataikat. Az együttműködés célja a konzisztens és egységes safeguarding szabályozás kialakítása a különböző sportágakban.

4. *Átláthatóság és Megfelelőség:*

Az IOC elvárja, hogy a sportszervezetek és szövetségek nyilvánosságra hozzák safeguarding politikájukat, és rendszeresen számoljanak be a megvalósított intézkedésekről. Az átláthatóság növeli a felelősségteljes magatartást és erősíti a közösségek bizalmát a sport iránt.

5. *Hatékony Panaszkezelés és Intervenció:*

Az IOC irányelvei részletezik a hatékony panaszkezelési rendszerek kialakítását, amelyek biztosítják a bizalmas és hatékony bejelentéseket, valamint a gyors és megfelelő intézkedéseket a visszaélések esetén.

Az IOC safeguarding irányelvei nemcsak a sportolókat, hanem az egész sportközösséget védik.

Az elvárások a tisztességes játékot, az etikus magatartást és a sportolók jóllétét helyezik előtérbe, hozzájárulva a sport pozitív hírnevéhez és az egészséges, biztonságos sportkörnyezet kialakításához a világ minden táján.

Az elkötelezettség a safeguarding iránt az IOC és a sportszervezetek között erősíti a sport integritását és felelős gyakorlatát a nemzetközi sportvilágban.

4. Következtetések

A safeguarding politika pozitív hatásokat gyakorol a sportra és a társadalomra egyaránt.

Csökkenti a visszaélések kockázatát, növeli a sport iránti bizalmat, és elősegíti az egészséges sportkörnyezet kialakítását.

Jelenleg hazánkban még az anyagi jogi szabályozáson alapuló sportszervezetek által alkotott szabályzatok sem lelhetőek fel, nemhogy az ehhez kapcsolódó végrehajtás, ellenőrzése. Ehhez mind a jogalkotónak, mind pedig a sport közegnek adaptálnia szükséges a nemzetközi előírásokat, szabályzatokat az előírásoknak megfelelően.

5. Felhasznált irodalom

- Bodnár, I. (2015). Egyenlőség – egyenlőtlenség – esélyegyenlőség a sportban. In Laczkó, T. & Rétsági, E. (szerk.) *A sport társadalmi aspektusai* (pp. 109–137). Pécsi Tudományegyetem ETK. <https://etk.pte.hu/protected/OktatasiAnyagok/!Palyazati/ASportTarsadalmiAspektusaiN.pdf>
- Firmin, C. (2017). *Contextual safeguarding: An overview of the operational, strategic and conceptual framework*. University of Bedfordshire. <http://hdl.handle.net/10547/624844>
- Gösi, Zs., & Magyar, M. (2019). Jótékony futás: A társadalmi felelősségvállalás megjelenése futó sporteseményeken. *Recreation*, 9(1), 28–30. <https://doi.org/10.21486/recreation.2019.9.1.4>
- IOC. / International Olympic Committee. (2024a). *Olympic Charta In force as from 23 July 2024*. <https://library.olympics.com/Default/doc/SYRACUSE/3416151/olympic-charter-in-force-as-from-23-july-2024-international-olympic-committee>
- IOC. / International Olympic Committee. (2024b). *Ethics 2024*. <https://stillmed.olympics.com/media/Document%20Library/OlympicOrg/Documents/Code-of-Ethics/Code-of-Ethics-ENG.pdf>
- Kassay, L. (2019). Financial fair play rule in European professional football. In Farkas, P., & Vermes, K. (szerk.), *The strength of fair play?!: Facts and values in 21st century sport* (pp. 99–109). Testnevelési Egyetem, International Fair Play Committee.
- Kapros, A., & Reperger, V. (2023). Esélyegyenlőség és diszkrimináció az élsportban 1. *Hadtudományi Szemle*, 16(3), 133–149. <https://doi.org/10.32563/hsz.2023.3.11>
- Kézmárki, É. M., & Herczeg, G. (2024). A Safeguarding megjelenése a sportban, Jelentése és jelentősége jogi, sportszakmai és sportszociológiai értelemben. *Magyar Sporttudományi Szemle*, 25(2), 70. [absztrakt]
- Laczkó, T. (2015). A sport, mint társadalmi alrendszer. In Laczkó, T., & Rétsági, E. (szerk.), *A sport társadalmi aspektusai* (pp. 9–17). Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar. <https://www.etk.pte.hu/protected/OktatasiAnyagok/%21Palyazati/ASportTarsadalmiAspektusaiN.pdf>
- Lancashire Safeguarding Adults Board, LSBU (é.n). *What is Safeguarding and Abuse*. <https://www.lancshiresafeguarding.org.uk/lancashire-safeguarding-adults/what-is-safeguarding-and-abuse/>
- Rhind, D., McDermott, J., Lambert, E., & Koleva, I. (2014). A Review of Safeguarding Cases in Sport. *Child Abuse Review*, 24(6), 418–426. Portico. <https://doi.org/10.1002/car.2306>
- Vermes, K. (2017). A fair play értékvilága és morális dilemmái. In Vermes, K. & Farkas, P. (szerk.), *A fair play ereje?! Tények és értékek a 21. századi sport világában* (pp. 37–53). Testnevelési Egyetem.
- Zsembery, N., & Gösi, Zs. (2024). A sportfókuszú CSR szerepe a vállalati kommunikációban. *Gradus* 11(1). <https://doi.org/10.47833/2024.1.ECO.007>